

**Certificering voor
Energieprestatie-
advisering
conform BRL9500
voor woningen en
utiliteitsgebouwen**

Deze toelichting op het certificatie-traject voor de BRL 9500 is door ISSO in samenwerking met KBI ontwikkeld.

ISSO is in 1974 opgericht door de installatiesector met als doel het vakgebied te voorzien van normatieve technische richtlijnen op het gebied van de installatietechniek.

De volgende organisaties nemen deel in de stichting ISSO:

ONRI: Organisatie van advies- en ingenieursbureaus

SAVI: Stichting Aanbestedingsvraagstukken
Installatietechniek.

TVVL: Nederlandse Technische Vereniging voor
Installaties in Gebouwen

Uneto-Vni: Ondernemersorganisatie voor de installatiebranche
en de technische detailhandel

VABI: Vereniging voor Automatisering in de Bouw en
Installatietechniek.

KBI is het informatieloket voor certificering in de installatiesector. Certificering staat garant voor kwaliteit. Stichting KBI heeft als doelstelling:

- het herkenbaar maken van kwaliteit in de installatiesector;
- het bevorderen van technisch-inhoudelijke afstemming binnen de installatiesector door middel van coördinatie en harmonisatie;
- het bereiken van technisch-inhoudelijke afstemming met bouwverwante sectoren.

Oprachtgevers voor het maken van deze toelichting zijn:

Overige betrokkenen:

• BMT	T. Oostwaard (rapporteur)
• BMT	B. van Rijn (rapporteur)
• E. Koster Installatietechniek	E. Koster
• GTI west utiliteit b.v.	M. Waltman
• Van den Hoff Installatiebedrijf b.v.	J. van den Hoof
• ISSO	K. Arkesteijn (opmaak en eindredactie)
• KIWA	K. van Went (rapporteur)

Certificering Energieprestatieadviesing conform de BRL9500.

Deze toelichting beschrijft de stappen die bedrijven moeten ondernemen om gecertificeerd te worden voor energieprestatieadviesing. U moet daarbij voldoen aan eisen in een Beoordelingsrichtlijn, maar waar gaat het dan precies om, en met welke partijen krijgt u dan te maken. Verder wordt in deze toelichting ingegaan wordt op wat certificeren is en wat aanleidingen kunnen zijn om een product of dienst te laten certificeren?

1.0 Verplichte certificering

Als gevolg van de implementatie van de Europese richtlijn Energy Performance Buildings Directive (EPBD) zullen bedrijven die Energieprestatiecertificaten voor gebouwen willen gaan afgeven zich verplicht moeten certificeren¹. Dat wil zeggen dat zij hun werkprocessen zodanig moeten inrichten dat zowel opdrachtgevers als de overheid er op mogen vertrouwen dat een afgegeven Energieprestatiecertificaat de gewenste kwaliteit heeft. Hoe zij te werk moeten gaan, wordt bepaald in Beoordelingsrichtlijn BRL9500. Tegelijkertijd bevat de Beoordelingsrichtlijn min of meer gestandaardiseerde procedures voor vrijwillig af te geven EPA maatwerkrapporten: uitgebreidere adviezen waarmee opdrachtgevers goed onderbouwde investeringsbeslissingen kunnen nemen waar het gaat om energiebesparende maatregelen.

De Europese richtlijn Energy Performance Buildings Directive (EPBD)

Deze Europese richtlijn, in de Nederlandse regelgeving geïmplementeerd via de Regeling¹ en het Besluit² Energieprestatie Gebouwen, legt alle lidstaten niet alleen minimumeisen op ten aanzien van de energieprestatie van nieuwe gebouwen, maar eist ook dat bij een koop- of huurtransactie de energieprestatie van bestaande gebouwen via een energieprestatiecertificaat zichtbaar worden gemaakt. Openbare overheidsgebouwen dienen sowieso in het bezit te zijn van een energieprestatiecertificaat. In deze gebouwen moet het energieprestatiecertificaat op een zichtbare plaats zijn opgehangen. Een energieprestatiecertificaat alleen mag worden afgegeven door een EPA-adviseur die op basis van BRL9500 gecertificeerd is.

¹ Regeling energieprestatie gebouwen van 29 december 2006

² Besluit energieprestatie gebouwen van 24 november 2006

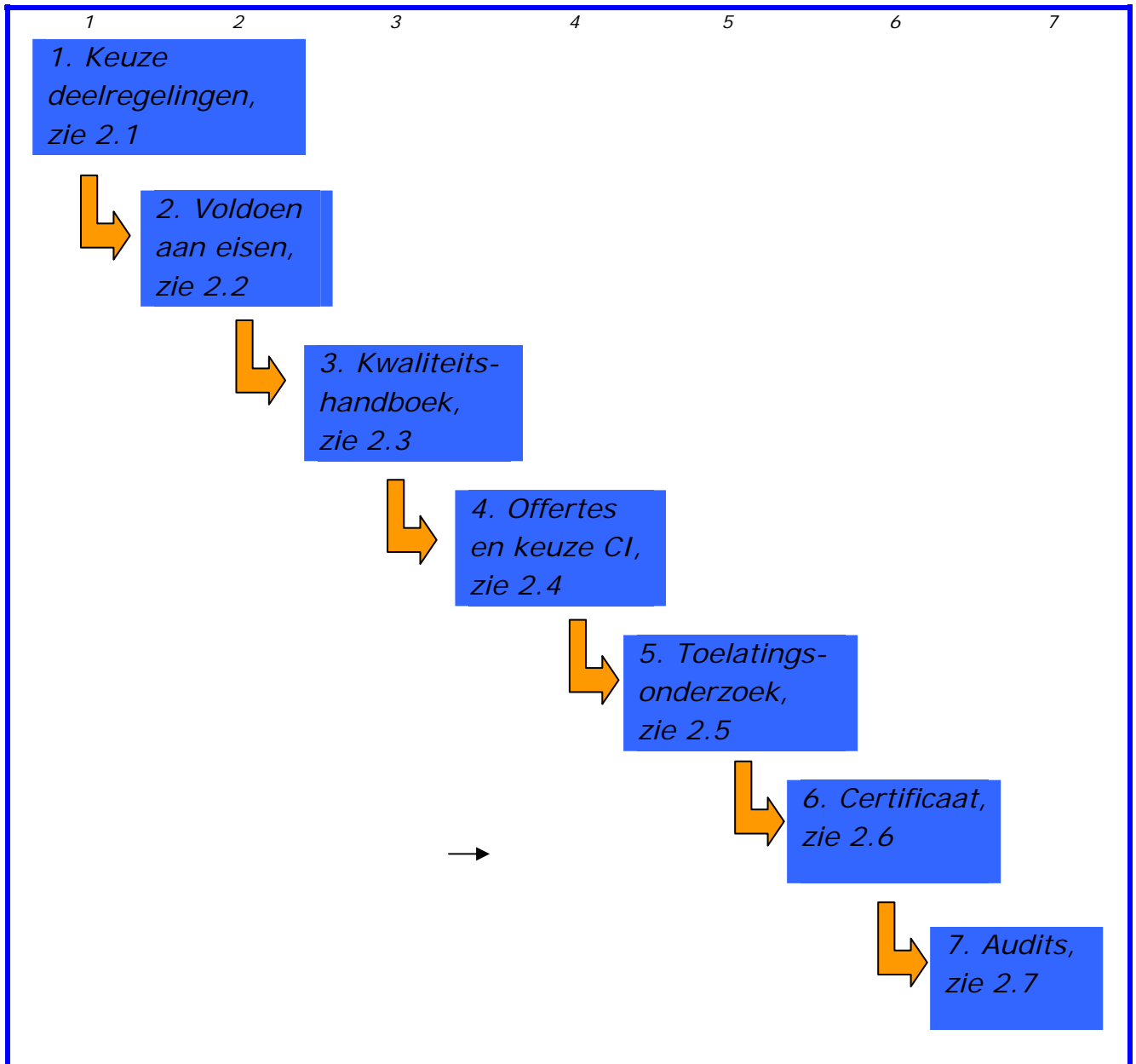
2.0 Welke stappen moet u doorlopen om gecertificeerd te worden?

Als uw bedrijf Energieprestatiecertificaten en/of EPA maatwerkrapporten wil gaan afgeven, dan zult u moeten voldoen aan de proces- en procedure-eisen in Beoordelingsrichtlijn BRL9500. In het traject naar certificering zult u een aantal stappen moeten doorlopen:

1. u moet bepalen met welk type dienst u zich in welke markt(en) gaat bezighouden en bepalen voor welke deelregelingen uw bedrijf gecertificeerd wil worden;
2. u zult uw organisatie en uw werkwijze moeten toetsen aan de gestelde eisen in de regeling(en) en uw werkprocessen eventueel hierop moeten aanpassen;
3. u zult een Intern Kwaliteitshandboek gemaakt en operationeel moeten hebben;
4. u zult certificatie-instellingen om een offerte voor certificering moeten vragen;
5. uw organisatie ondergaat een toelatingsonderzoek door de certificatie-instelling;

¹ Wat certificeren is wordt uitgelegd in bijlage 1 van deze toelichting

6. bij een positieve beslissing sluit u een contract met de certificatie-instelling en ontvangt u het certificaat;
7. u zorgt er vervolgens voor dat uw organisatie blijft voldoen aan alle eisen die de Beoordelingsrichtlijn aan u stelt.

figuur 1: Schematische voorstelling van de te nemen stappen.

2.1 Bepaling van de deelregelingen waarvoor uw organisatie zich laat certificeren

In beoordelingsrichtlijn BRL9500 zijn niet alleen de procedure-eisen voor het afgeven van wettelijk verplichte energieprestatiecertificaten opgenomen, maar ook de procedure-eisen voor de op vrijwillige basis af te geven EPA maatwerkrapporten. Ook is er een onderscheid gemaakt naar woningbouw en utiliteitsbouw. BRL9500 kent hierdoor een algemeen deel, met bepalingen waaraan iedere aanvrager moet voldoen, en vier deelregelingen.

Deelregelingen BRL9500	Keurmerk BRL 9500-procescertificaat	Aard keurmerk
<ul style="list-style-type: none"> BRL 9500 deel 00 - Algemeen deel (verplicht) 	-	
<ul style="list-style-type: none"> BRL 9500 deel 01 – Bestaande woningbouw, Energieprestatiecertificaat 		Wettelijk verplicht
<ul style="list-style-type: none"> BRL 9500 deel 02 – Bestaande woningbouw, EPA maatwerkrapport 		Vrijwillig
<ul style="list-style-type: none"> BRL 9500 deel 03 – Bestaande utiliteitsbouw, Energieprestatiecertificaat 		Wettelijk verplicht
<ul style="list-style-type: none"> BRL 9500 deel 04 – Bestaande utiliteitsbouw, EPA maatwerkrapport 		Vrijwillig

2.2 Inventarisatie en implementatie van de eisen

In het algemene deel en de gekozen bijzondere delen zijn de eisen opgenomen waaraan uw organisatie als aanvrager, maar ook de certificerende instelling moeten voldoen.

Eisen voor de aanvrager hebben met name betrekking op het

- Het interne werkproces, het gaat hierbij zowel om eisen aan de werkwijze van de organisatie zelf (organisatiegerichte eisen), als om eisen rondom het afgeven van een energieprestatiecertificaat of EPA maatwerkrapport (projectgerichte eisen)
- De interne kwaliteitsbewaking, er moet bijvoorbeeld een kwaliteitshandboek aanwezig en operationeel zijn. In dit handboek worden de in het interne werkproces gevolgde procedures vastgelegd.
- De vakbekwaamheidseisen van de EPA-adviseurs. Over welk opleidingsniveau en of werkervaring dienen zij te beschikken. Deze eisen variëren per deelregeling.
- Het gebruik van het procescertificaat, voorzien van het NL-EPBD keurmerk voor energieprestatiecertificaten of het KOMO-keurmerk voor EPA maatwerkadviezen.

De beoordelingsrichtlijn stelt eveneens eisen aan de certificerende instelling. Het gaat hierbij om de omvang van het uit te voeren toelatingsonderzoek, de vervolgccontroles, en de vakbewaamheid van de betrokken auditors en inspecteurs.

In de verschillende delen wordt verwezen naar ISSO-publicaties. Hierin wordt de werkwijze bij het opstellen van het energieprestatiecertificaat en EPA-maatwerkrapporten en rekenregels voor de energieprestatie van het gebouw gegeven. ISSO-publicatie 82 heeft betrekking op de woningbouw, ISSO-publicatie 75 betreft de utiliteitsbouw. Voor het berekenen van de energieprestatie ten behoeve van de Energieprestatiecertificaten moet geattesteerde software worden gebruikt. De ISSO-publicaties verwijzen hiervoor naar Beoordelingsrichtlijn BRL9501*, de beoordelingsgrondslag voor de rekensoftware. Zo ´n attest, een soort certificaat, kunnen leveranciers van softwarepakketten verkrijgen als hun software getoetst en goedgekeurd is volgens BRL9501.

2.3 Vastleggen procedures in een Intern Kwaliteits Handboek (IKB)

De organisatiegerichte en projectgerichte procedures en processen moeten worden vastgelegd in een Intern Kwaliteitshandboek (IKB). Op de site van KBI en ISSO is voor zowel energieprestatieadviesing in de woningbouw, als in de utiliteitsbouw, een model kwaliteitshandboek BRL9500 te downloaden die u hiervoor kunt gebruiken.

Tabel: in het handboek te beschrijven organisatiegerichte en projectgerichte processen

Organisatiegericht		Projectgericht	
A1	Kwaliteitsbeleid	B1	Informereren opdrachtgever
A2	Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden	B2	Opname huidige situatie
A3	Interne kwaliteitsbewaking	B3	Berekening Energie Index (EI)
A4	Projectenregistratie	B4	Keuze van de energiebesparingsmaatregelen
A5	Beheer van projectdossiers	B5	Levering EPA maatwerkrapport
A6	Documentenbeheer	B6	Levering Energieprestatiecertificaat
A7	Beheersing van vakbekwaamheden	B7	Afmelding Energieprestatiecertificaat – EPA-maatwerkrapport
A8	Klachtenbehandeling	B8	Beheer van het bestand van normkostengegevens

2.4 Offerte en keuze CI

Uw bedrijf selecteert een certificatie-instelling. Op de site van Stichting KBI vindt u de certificatie-instellingen die zich voor BRL9500 hebben geaccrediteerd en die u dus om een offerte kunt vragen. Een certificatie-instelling verleent de klant vooraf alle benodigde informatie over de certificatedienst die aangeboden wordt. Wat zijn de spelregels (reglementen), welke eisen zijn van toepassing, hoeveel gaat het kosten, hoe lang duurt het traject onder normale omstandigheden.

* BRL 9501 versie 2006

2.5 Toelatingsonderzoek

Door de door u gekozen certificatie-instelling wordt er een toelatingsonderzoek uitgevoerd op het moment dat u

- minimaal 1 EPA-adviseur in dienst heeft
- het Interne Kwaliteits Handboek (IKB) klaar heeft en u werkt volgens de beschreven procedures;
- voor het energieprestatiecertificaat beschikt over een softwarepakket met het NL-EPBD attest en/of voor het maken van EPA maatwerkadvies beschikt over een softwarepakket met een KOMO Attest. De attesten dienen op basis van BRL9501 te zijn afgegeven;
- daadwerkelijk energieprestatiecertificaten en/of EPA maatwerkrapporten heeft uitgevoerd; én
- deze ook op de vereiste manier heeft gedocumenteerd (via de vastgelegde procedures en bijlagen uit het IKB).

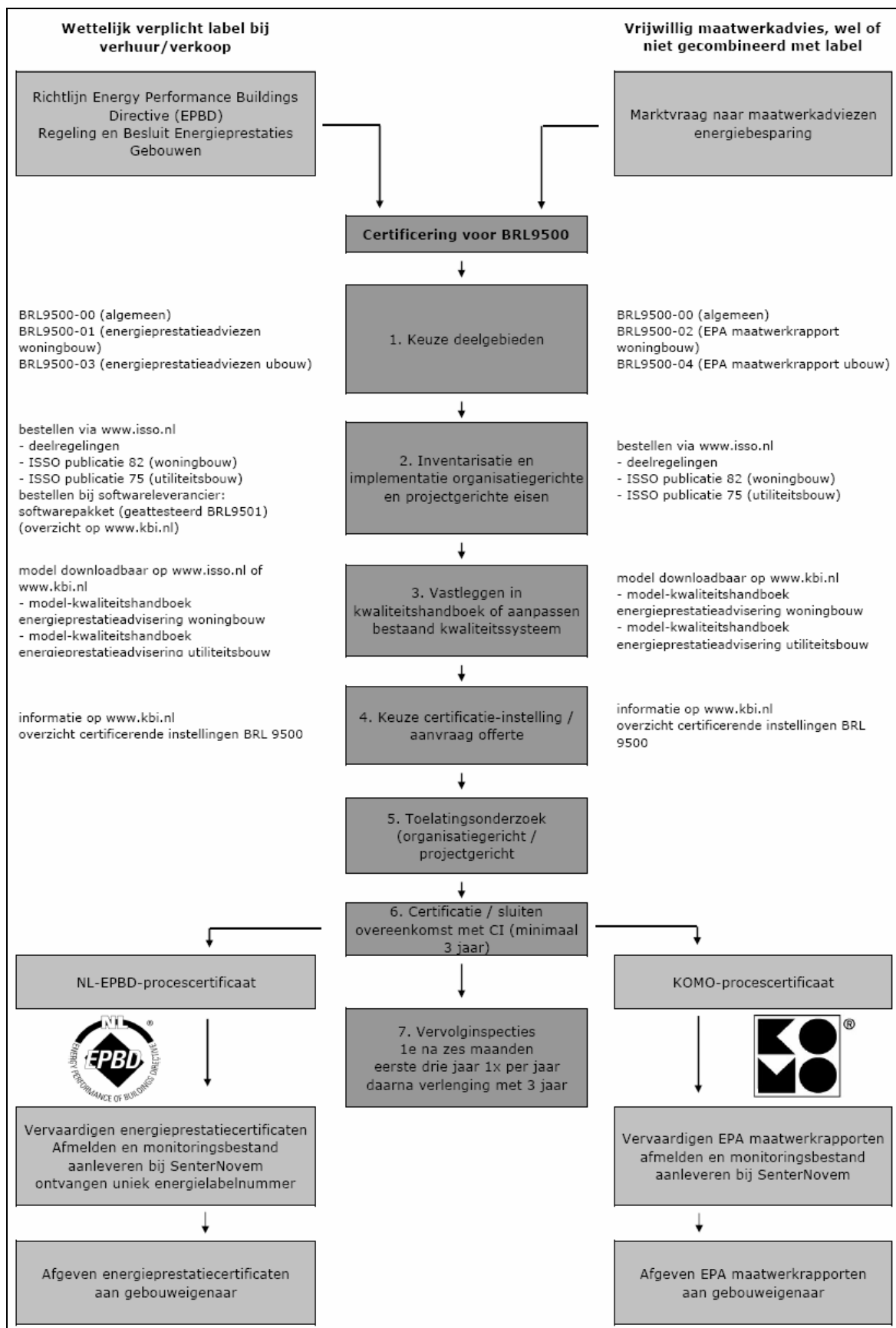
Het onderzoek bestaat uit een organisatiegericht en een projectgericht onderzoek en wordt uitgevoerd door gekwalificeerde auditoren (organisatiegericht) en inspecteurs (projectgericht) van de certificatie-instelling. In het organisatiegerichte onderzoek wordt vooral nagegaan of uw kwaliteitshandboek aan alle vereisten voldoet. In het projectgerichte onderzoek worden per deelgebied van de BRL9500 twee projecten gecontroleerd op volledigheid van het dossier en juiste uitvoering volgens de eisen in BRL9500. Indien blijkt dat nog niet aan alle gestelde eisen is voldaan, worden afspraken gemaakt over de nog te corrigeren zaken en de termijn waarbinnen dit moet gebeuren.

2.6 Certificering

Na afronding van het toelatingsonderzoek vormt het rapport van de certificatie-instelling met een advies over certificaatverlening de basis waarop u wel of niet een procescertificaat wordt verleend. Na een positieve beslissing ontvangt uw bedrijf een NL-EPBD procescertificaat en/of een KOMO-procescertificaat. Een contract met een certificatie-instelling wordt voor minimaal drie jaar afgesloten.

2.7 Jaarlijkse audits

Regelmatig wordt gecontroleerd of u als certificaathouder aan de eisen blijft voldoen. Een half jaar na verlening van het certificaat en vervolgens jaarlijks vinden vervolgininspecties plaats. Ook bij de jaarlijkse audits wordt onderscheid gemaakt tussen een organisatiegericht en een projectgericht onderzoek. Voor het projectgerichte onderzoek zult u uw certificatie-instelling op de hoogte moeten houden van de lopende projecten. De omvang van de organisatiegerichte audits is afhankelijk van het aantal personen binnen het bedrijf dat werkzaamheden uitvoert in het kader van de Energieprestatiecertificaten en/of EPA maatwerkrapporten. De omvang van de projectgerichte audits is afhankelijk van het aantal Energieprestatiecertificaten en/of EPA maatwerkrapporten dat uw bedrijf per jaar afgeeft.

figuur 2: De weg naar certificering schematisch afgelegd

2.8 Wat kunt u nu

Met het verkregen procescertificaat kan uw bedrijf energieprestatiecertificaten of EPA maatwerkrapporten afgeven. Gebouweigenaren mogen er daarmee op vertrouwen dat zij een energieprestatiecertificaat hebben verkregen dat voldoet aan de wettelijke eisen, en of een EPA-maatwerkrapport waarmee zij beslissingen kunnen nemen over te voor hun gebouw te treffen energiebesparende maatregelen.

Zowel een energieprestatiecertificaat als een EPA maatwerkrapport moet worden afgemeld bij SenterNovem. Het energieprestatiecertificaat wordt door SenterNovem vervolgens voorzien van een uniek energielabelnummer. Na ontvangst van dit nummer, zult u het energieprestatiecertificaat en het NL-EPBD keurmerk aan uw klant moeten verstrekken. Het EPA maatwerkrapport wordt met het KOMO-keurmerk aan uw klant verstrekt.

2.9 Wat kost het u

U zult kosten moeten maken om gecertificeerd te worden. Deze kosten bestaan uit:

- o een vergoeding aan de Certificerende Instelling voor het uitvoeren van het toelatingsonderzoek en de periodiek uit te voeren audits;
- o aanschafkosten voor de te gebruiken tools zoals de ISSO-publicaties en de rekensoftware;
- o mogelijke opleidingskosten ter vergroting van de kennis en vaardigheden van uw medewerkers.

Ook moet u misschien bepaalde procedures binnen uw organisatie nog aanpassen.

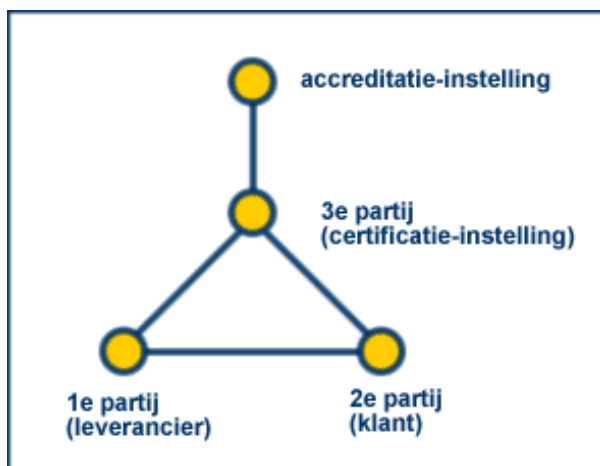
U doet echter een goede investering. Gezien de verwachte vraag naar energieprestatiecertificaten en EPA maatwerkrapporten zult u uw investering in een markt waarin alleen al 400.000 mutaties in de woningbouw en 12.500 mutaties in de utiliteitsbouw plaatsvinden, snel kunnen terugverdienen. Bovendien laat u uw klanten duidelijk zien dat ze bij u terecht kunnen voor betrouwbare energieprestatieadviesing. Goede redenen dus om de stap naar certificatie voor BRL9500 te nemen!

Bijlage 1

Wat is certificeren

Een certificaat is een getuigschrift of bewijsstuk. Het is een schriftelijke verklaring die een bedrijf aan zijn opdrachtgever of de overheid verstrekt om daarmee aan te tonen dat het geleverde product of de dienst aan de verwachtingen van de opdrachtgever en/of overheid voldoet. Om als bedrijf energieprestatiecertificaten te mogen uitgeven, moet u zich eerst certificeren. Maar wat is dat nu precies.

Certificatie "is de procedure waarbij een derde (onafhankelijke) partij schriftelijk te kennen geeft dat een product, proces of dienst voldoet aan vastgelegde eisen". Die derde (onafhankelijke) partij is in de meeste gevallen een certificerende instelling, vaak ook als CI afgekort.

Een certificerende instelling wordt op zijn beurt beoordeeld door een accreditatie-instelling. In Nederland vindt dit type toezicht via de Raad voor Accreditatie plaats.

Accreditatie "is de procedure waarbij een bevoegde instantie aan een organisatie of persoon de formele erkenning geeft, dat deze bevoegd is om de certificering uit te voeren". Zonder geaccrediteerd te zijn, mag een certificerende instelling de zg. 1^e partij in het schema, de leverancier van een product of dienst, niet certificeren.

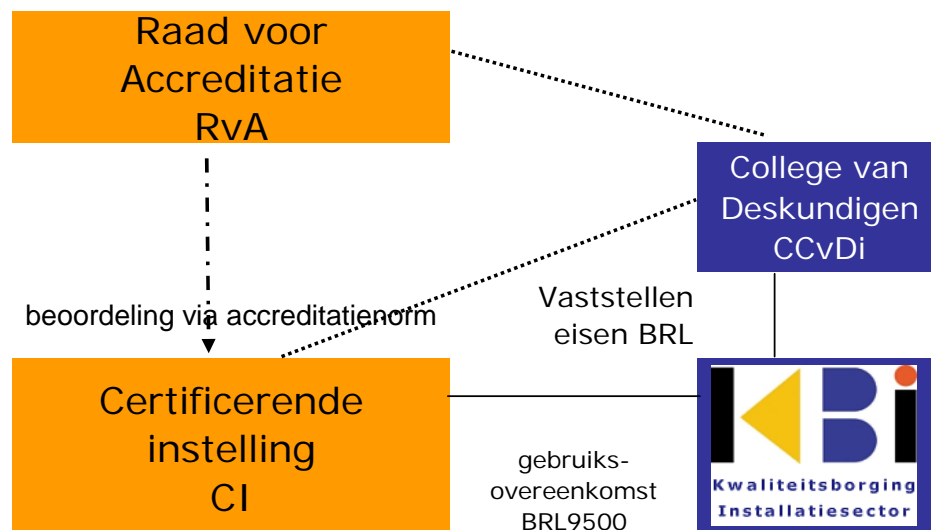
Als uw bedrijf zich voor het leveren van een product of dienst wilt certificeren, dan zullen de door u gevolgde procedures om tot dit product of deze dienst te komen, volgens een min of meer gestandaardiseerde werkwijze moeten verlopen. Deze gestandaardiseerde werkwijze is vastgelegd in een certificeringsregeling, ook wel een Beoordelingsrichtlijn genoemd. Indien uw bedrijf de omschreven werkwijze aantoonbaar hanteert, kan u worden gecertificeerd en ontvangt uw bedrijf hiervoor een (proces)certificaat.

Certificering kan

- door de overheid verplichtend worden voorgeschreven als producten of diensten aan wettelijke eisen moeten voldoen;
- als voorwaarde worden gesteld door opdrachtgevers bij het in aanmerking komen voor een bepaalde opdracht, of
- uit het oogpunt van het beheersen van omvangrijke en complexe bedrijfsprocessen zinvol zijn.

De organisatiestructuur rond de totstandkoming van BRL9500

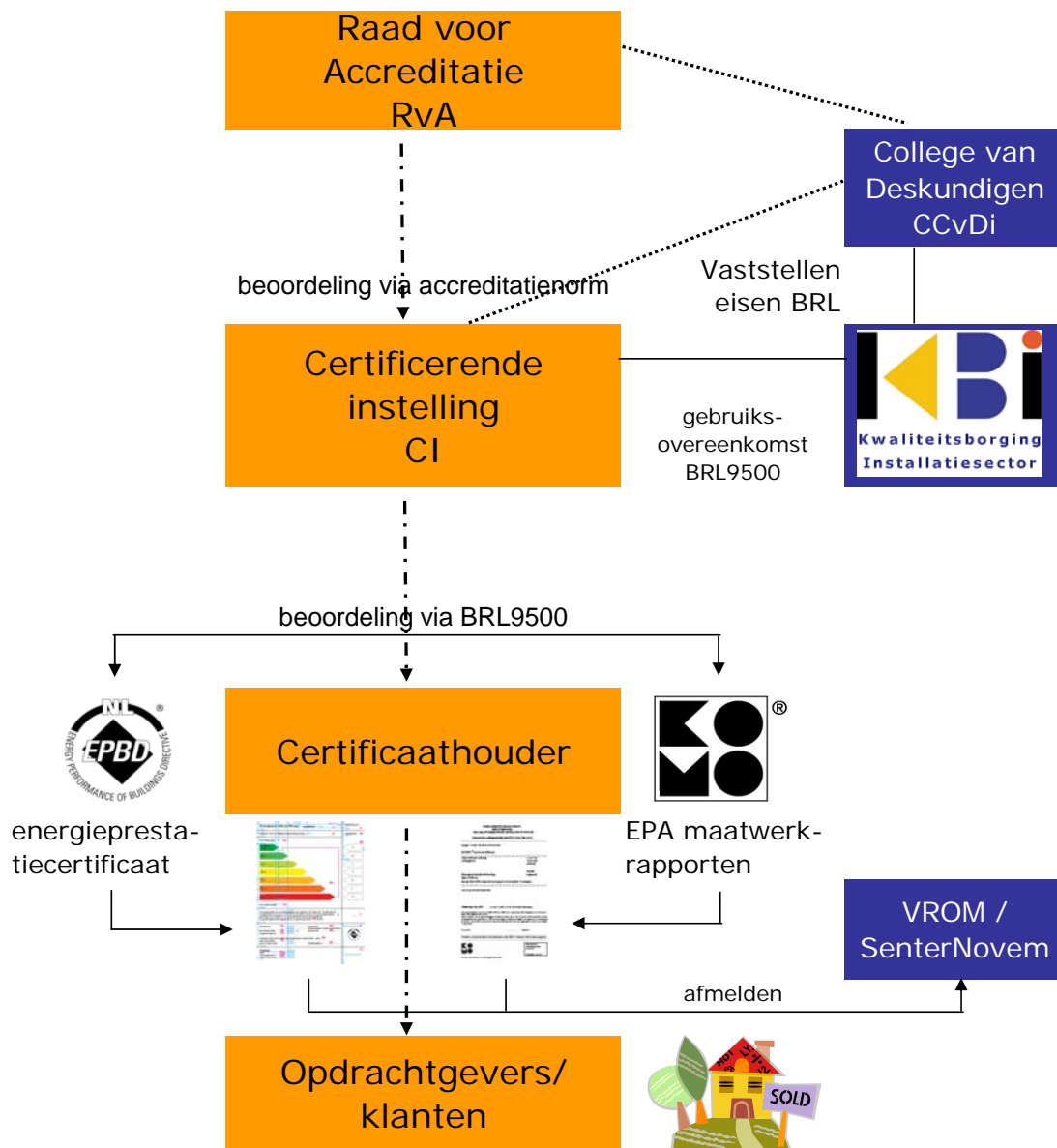
Beoordelingsrichtlijn BRL9500 bevat de eisen voor de te volgen procedures en processen als bedrijven zich willen certificeren voor energieprestatieadviesing. Onderstaand schema geeft een overzicht van de partijen die betrokken zijn bij het opstellen van deze certificatieregeling.

- o Beoordelingsrichtlijn BRL9500 is, net zoals bij andere beoordelingsrichtlijnen het geval is, ontworpen en vastgesteld door een College van Deskundigen. In het geval van BRL9500 is dit College van Deskundigen ondergebracht in de Stichting Kwaliteitsborging Installatiesector KBI. KBI sluit gebruiksovereenkomsten met de Certificerende Instellingen af die het certificaat willen gaan uitgeven. KBI beheert en onderhoudt ook de Beoordelingsrichtlijn.
- o In de Colleges van Deskundigen, in dit geval het College van Deskundigen voor de Installatiesector (CCvDI) zijn belanghebbende marktpartijen vertegenwoordigd, zowel vertegenwoordigers van leveranciers als van klanten. Een brede vertegenwoordiging vergroot het draagvlak voor de certificeringsregeling.
- o De Raad voor Accreditatie beoordeelt met behulp van accreditatienormen of de nieuwe Beoordelingsrichtlijn die bepalingen bevat waarmee certificerende instellingen zorgvuldig en onpartijdig te werk kunnen gaan bij het certificeren van bedrijven die energieprestatieadviezen of EPA maatwerkrapporten willen afgeven.

De partijen in het certificeringstraject voor BRL9500 nog eens op een rijtje

In deze toelichting is beschreven hoe uw bedrijf gecertificeerd kunt worden. Tot slot wordt nog eens samengevat welke partijen, u als (potentiële) certificaathouder tegen komt of kunt komen in het certificeringstraject.

Het schema van "beneden naar boven"

- De overheid en opdrachtgevers vragen een gegarandeerde kwaliteit van energieprestatiecertificaten (energielabels) en EPA maatwerkrapporten (adviezen). Bij verhuur en verkoop van gebouwen zal minimaal een energieprestatiecertificaat aanwezig moeten zijn, een EPA maatwerkrapport geeft voor de betreffende situatie de mogelijke maatregelen aan om de energieprestatie van een gebouw te verbeteren. Aanbieders van energieprestatiecertificaten of EPA maatwerkrapporten zullen deze kwaliteit aan moeten kunnen tonen. Om de voortgang te kunnen monitoren zullen

energieprestatiecertificaten of EPA maatwerkrapporten moeten worden afgemeld bij SenterNovem

- Het bezitten van een procescertificaat overtuigt opdrachtgevers en de overheid ervan dat een bedrijf voldoende kwaliteit levert. Door aantoonbaar te werken volgens bepaalde procedures kunnen zij in het bezit komen van één of twee procescertificaten (NL-EPBD voor energieprestatiecertificaten en KOMO-keur voor EPA maatwerkrapporten). Dit procescertificaat vormt voor de overheid en opdrachtgevers hét bewijs dat de gewenste kwaliteit wordt bereikt.
- Er was nog geen beoordelingskader op basis waarvan een procescertificaat kon worden bereikt. Deze is er sinds kort wel. In Beoordelingsrichtlijn BRL9500 is een set van min of meer gestandaardiseerde werkprocedures opgenomen waaraan bedrijven zich moeten houden om zich te certificeren voor energieprestatieadviesing.
- Zowel potentiële certificaathouders als certificerende instellingen worden beoordeeld:
  - Als het gaat om de beoordeling van certificerende instellingen spreken we van **accreditatie**. De Raad voor Accreditatie voert een toelatingsonderzoek bij een Certificatie-instelling uit; dit wordt in de eerste vier jaar elk jaar herhaald, daarna wordt het beoordelingssysteem geëvalueerd en zonodig aangepast;
  - De potentiële certificaathouder wordt beoordeeld door een certificerende instelling: dit type toezicht wordt **certificatie** genoemd. Net zoals bij accreditatie vindt een toelatingsonderzoek plaats en worden periodiek audits uitgevoerd: de eerste audit vindt na een half jaar plaats. Vervolgens vinden de audits jaarlijks plaats.